

Đồng chí Lê Văn Nhung
BÍ THƯ TỈNH ỦY CHÂU ĐỐC NĂM
1937 - 1939

LÊ VĂN NHUNG (1916-1941) Bí thư Tỉnh ủy Châu Đốc 1937-1939

Lê Văn Nhung (bí danh Lý Hồng Thanh, Tư Ú), sinh năm 1916 tại làng Tân Huệ, quận Hồng Ngự, tỉnh Châu Đốc (nay thuộc tỉnh Đồng Tháp). Thân sinh là ông Lê Văn Tường, một lương y, nhà nho có lòng yêu nước, sớm tham gia vào tổ chức hội kín và hưởng ứng phong trào yêu nước của hai cụ Phan Bội Châu, Phan Chu Trinh. Do tư tưởng tiến bộ, hướng về ngọn cờ tiên phong của giai cấp công nhân nên năm 1928 ông được kết nạp vào tổ chức Việt Nam Cách mạng Thanh niên.

Thừa hưởng truyền thống yêu nước và cách mạng của gia đình, Lê Văn Nhung tham gia cách mạng khi 14 tuổi (1930). Tuy còn nhỏ, nhưng qua thử thách làm nhiệm vụ canh gác, bảo vệ an toàn các cuộc họp nên đã được các chú, bác tín nhiệm giao làm liên lạc cho chi bộ xã Tân Huệ. Chi bộ thành lập năm 1930 do Lê Văn Tường làm Bí thư. Tổ chức sử dụng nhà anh làm nơi nuôi chứa cán bộ cấp trên và nơi in ấn tài liệu của Đảng.

Năm 1932, hai cha con bị địch bắt vì tội chứa chấp Cộng sản. Cùng với Nguyễn Thị Ảnh (Hai Bé), Lê

Thị Nhiên (Ba Nhiên) trên đường giải về khám Sa Đéc, khi đợi qua đò Chợ Thủ (Long Điền A) đồng chí lợi dụng có đồng bà con để tuyên truyền: “Tôi tôi không phải phường trộm cướp, chúng tôi là người cách mạng đấu tranh cho nước nhà độc lập, cho đồng bào được tự do”. Nhân dân Long Điền đã từng theo Đảng biểu tình trong những năm 1930 nên có hiểu biết về cách mạng, nghe nói thế không ai biểu ai về nhà lấy khoai, nước, thuốc hút dúi cho các anh, chị. Tháng 05-1933, tại phiên tòa xét xử, do chưa đủ tuổi thành niên nên thực dân Pháp kết án anh một năm tù về tội “phá rối trị an”. Một năm trong ngục tù đế quốc là một năm được các đồng chí cách mạng đàn anh dìu dắt, truyền đạt về lý tưởng cách mạng, ý chí phấn đấu trở thành người Cộng sản và nhà tù là một trường học lớn về cuộc đời cách mạng ban sơ của chàng thanh niên trẻ tuổi đã dần thân vào con đường cách mạng đầy chông gai, nguy hiểm.

Tháng 05-1934, mãn hạn tù, chàng thanh niên làng Tân Huệ đã trở thành đảng viên cộng sản. Nhằm tránh sự theo dõi của kẻ thù, tổ chức điều đồng chí đi xây dựng cơ sở cách mạng ở vùng biên giới Việt-Miên thuộc 2 tỉnh Prey-Veng và Kan-Dal (Campuchia).

Năm 1936, Lê Văn Nhung trở về làng Tân Huệ với tên gọi là Lý Hồng Thanh hoạt động trong phong trào dân chủ công khai, tham gia tổ chức các cuộc mít tinh lớn tại quê nhà với yêu sách đòi dân sinh, dân chủ đạt thắng lợi; tham gia diễn thuyết trong các cuộc mít tinh của Ủy ban hành động 3 xã Cù Lao Tây. Ở đâu đồng chí cũng để lại những tình cảm tốt

đẹp về người đảng viên trẻ, năng động, xông xáo đầy trách nhiệm trong công tác. Được Nguyễn Kim Nha tận tình dìu dắt giúp đỡ, Lê Văn Nhung trưởng thành rất nhanh về mặt nhận thức cũng như công tác, được trui rèn trong lao tù với số vốn thực tiễn nên có khả năng lãnh đạo quần chúng trong chặng đường mới của cách mạng.

Năm 1937, Lê Văn Nhung được cấp trên điều về Tỉnh ủy Châu Đốc nhận nhiệm vụ Bí thư, năm đồng chí 21 tuổi. Nhận nhiệm vụ nặng nề hơn, đồng chí lao ngay vào công việc, đi sâu sát cơ sở hướng dẫn các chi bộ lãnh đạo quần chúng đấu tranh chống sưu cao, thuế nặng, đòi dân sinh, dân chủ... Ở tỉnh lỵ Châu Đốc, chi bộ lãnh đạo các đoàn thể và Ủy ban hành động đẩy mạnh các mặt hoạt động. Các nghiệp đoàn thợ may, thợ hớt tóc, thợ hồ; các hội ái hữu, tương tế, hội đá banh... phối hợp với Ủy ban hành động tổ chức nhiều cuộc diễn thuyết công khai có hàng trăm quần chúng đến nghe. Song song đó, Ủy ban hành động tổ chức nhiều cuộc hội thảo xoay quanh khái niệm “quyền tự do dân chủ”. Những từ mới, lạ thu hút người đến dự nghe rất đông. Họ thảo luận sôi nổi và hoan nghênh chủ trương của Đảng ta. Tại trụ sở Ủy ban hành động đặt tại tiệm nón “Dân Hòa” (nhà của Phùng Văn Hóa) hàng ngày từ sáng đến chiều, quần chúng lũ lượt đến gặp các anh em trong Ủy ban đưa đơn, kiến nghị gửi cho Đông Dương Đại hội.

Để đưa phong trào lan rộng ra nhiều địa phương khác, chi bộ tỉnh lỵ Châu Đốc phân công nhau đi vận động quần chúng hưởng ứng Đông

Dương Đại hội ở quận Tịnh Biên như: Thời Sơn, Nhơn Hưng... và các nơi khác.

Để nêu cao gương hy sinh anh dũng của các đảng viên, đồng thời phát động lòng căm thù giặc Pháp trong nhân dân, ngày 09-01-1937 chỉ bộ Long Thuận, Long Sơn, Phú Lâm phối hợp tổ chức tại nhà Trần Văn Lắm (xã Long Thuận, Tân Châu, Châu Đốc) lễ kỷ niệm ngày đồng chí hy sinh, có trên 200 người ở 3 xã nói trên đến dự. Thay mặt Đảng bộ Châu Đốc, Bí thư Tỉnh ủy Lê Văn Nhung nhắc lại cuộc đời hoạt động sôi nổi và tấm gương hy sinh anh dũng của Trần Văn Lắm, kêu gọi nhân dân đoàn kết đấu tranh đòi lại quyền sống đã bị kẻ thù cướp mất... Những lời nói đầy tâm huyết, tình nghĩa đã gieo vào lòng người niềm cảm xúc đối với cách mạng, với người Cộng sản khiến người tham dự đều nhiệt liệt hưởng ứng.

Tỉnh ủy Châu Đốc lãnh đạo một số cuộc đấu tranh công khai giành thắng lợi như: Ngày 15-05-1938, hơn 400 đồng bào tỉnh lỵ Châu Đốc kéo đến trước Dinh chủ tỉnh Châu Đốc yêu cầu giảm thuế điền thổ và thuế thân. Cuộc đấu tranh giành được thắng lợi, đồng bào rất phấn khởi. Đồng chí Lê Văn Nhung lãnh đạo cuộc đình công của công nhân Sở Tràng Tiền giành thắng lợi ngày 29-

04-1939, buộc chủ thầu hứa không cắt xén lương, phải trả lương đầy đủ. Phát huy thắng lợi, ngày 01-05-1939 chỉ bộ huy động 500 quần chúng mít tinh kỷ niệm ngày Quốc tế lao động, sau đó biểu tình tuần hành khắp các đường phố lớn trong tỉnh lỵ Châu Đốc. Địch bắt một số người nghi là lãnh đạo nhưng quần chúng dùng lý lẽ hợp pháp đòi thả những người bị bắt. Không chứng cứ buộc tội, địch buộc phải thả ra.

Tháng 09-1939, chiến tranh thế giới lần thứ hai nổ ra, Pháp ra sức dập tắt phong trào cách mạng. Trước tình hình đó, Đảng chủ trương rút vào hoạt động bí mật và điều chuyển cán bộ để tránh tổn thất. Đồng chí được Liên Tỉnh ủy Cần Thơ phân công về Châu Thành (Rạch Giá) hoạt động. Sau một thời gian công tác, giúp cho địa phương củng cố, xây dựng lại cơ sở Đảng ở Mỹ Lâm, Sóc Sơn... và thành lập Quận ủy Châu Thành.

Đầu năm 1940, Lê Văn Nhung được điều động về Cần Thơ. Tháng 09-1940, Hội nghị Tỉnh ủy Cần Thơ bầu Lê Văn Nhung làm Bí thư Tỉnh ủy thay cho Quảng Trọng Hoàng nhận chức Bí thư Liên Tỉnh ủy Cần Thơ. Sau cuộc họp, Lê Văn Nhung cùng với Ngô Hữu Hạnh (Thường vụ Tỉnh ủy) khẩn trương chuẩn bị và trực tiếp chỉ đạo cuộc khởi nghĩa Nam kỳ tại thị xã Cần Thơ. Do kế

hoạch bị lộ, địch tập trung lực lượng đối phó nên cuộc khởi nghĩa không thành. Sau đó, địch tiến hành khủng bố ác liệt. Tình hình vô cùng gay go, đồng chí kiên quyết không rời địa bàn, bám vào cơ sở trung kiên nhất để lãnh đạo phong trào quần chúng đấu tranh chống địch khủng bố. Cuối tháng 11-1940, Lê Văn Nhung và một số đồng chí Tỉnh ủy bị địch bắt tại cuộc họp rút kinh nghiệm cuộc khởi nghĩa. Dù bị địch tra tấn rất dã man, nhưng không thể nào khuất phục được tinh thần dũng cảm, kiên cường của người đảng viên cộng sản.

Sáng ngày 04-06-1941, Lê Văn Nhung bị địch xử bắn cùng với Ngô Hữu Hạnh trước khóm lớn thị xã Cần Thơ. Hiên ngang ra pháp trường, cả hai kiên quyết không cho kẻ thù bịt mắt để được nhìn quê hương thân yêu lần cuối và vĩnh biệt đồng chí, đồng bào...

Tiếp nối truyền thống gia đình, 3 người em lần lượt tham gia cách mạng và đã hy sinh cho sự nghiệp vĩ đại của dân tộc Việt Nam. Ghi nhận công lao to lớn ấy, Đảng và Nhà nước đã truy tặng mẹ đồng chí Lê Văn Nhung - bà Nguyễn Thị Cảnh danh hiệu cao quý: Bà mẹ Việt Nam Anh hùng.

Lê Văn Nhung làm Bí thư Tỉnh ủy Châu Đốc lúc 21 tuổi, Bí thư Tỉnh ủy Cần Thơ lúc 24 tuổi và hy sinh năm 25 tuổi. Tuy cuộc sống ngắn ngủi, nhưng đồng chí đã cống hiến trọn vẹn tuổi trẻ cho lý tưởng cách mạng, lý tưởng cộng sản. Tấm gương trong hoạt động cách mạng, trong cuộc sống đời thường và hình ảnh hiên ngang của đồng chí trước mũi súng quân thù mãi mãi soi sáng cho hậu thế noi theo.

Năm 2009, đồng chí được truy tặng Huân chương Hồ Chí Minh.

PHÒNG LỊCH SỬ ĐẢNG

Đường Lê Văn Nhung (Mỹ Bình, Long Xuyên).

Ảnh: P.V

¹. Số nhà 13 trên đường Maréchal Foch tỉnh lỵ Châu Đốc (nay là số nhà 13 đường Nguyễn Hữu Cảnh thị xã Châu Đốc).